

עמי שטייניץ

עאסם אבו – שאקרה

ארנון בן-דוד

ג'ניפר ברלב

מאיר פיצ'חדזה

דוד ריב

התנאים המיוחדים המאפיינים את קיומה של ישראל בסביבה המזרח-תיכונית יוצרים דפוסים קיום מורכבים ומשמעותיים עבור כל אדם החי בתחומיה. המעורבות הנדרשת מכל אחד והשפעתם הישירה של האירועים ברמה האישית מתבטאים גם בעבודותיהם של אמנים עכשוויים. הארנה האמנותית הישראלית מכילה ומשקפת את פסיפס הקיום המקומי ויוצרת אמירות תרבותיות שהן תוצר של מצב יחודי. המפגש בין מזרח למערב מתרחש בישראל באופן פעיל, על רקע של קונפליקט בין עמים. מפגש זה המתקיים במצב של עימות יוצר סינתזות שהורטן בכורח המציאות ולא כתוצאה ממחשבה טהורה ומרוחקת. במצב זה תהליך הבנייה של מודעות חברתית ותרבותית כרוך גם בסיפור הפרטי הקושר את האמן אל המציאות הישראלית. העובדה שישראל חייבת להיקלט במזרח-התיכון תוך השלמה עם העולם הערבי המקיף אותה, משפיעה ופועלת ברמת המיקרו של החברה הישראלית. היום יום הישראלי, בו חברת הגירה מפוצלת ומתחדשת מנסה לפלס את דרכה, עמוס מצבים אנושיים ותרבותיים שאינם צפויים ואין להם מקבילה במקומות אחרים.

הביטוי האמנותי למציאות זו, מתמקד בהווייה מיוחדת שבה אמנים שצמחו מרקע תרבותי ומשפחתי שונה לחלוטין, יוצרים בשפה אמנותית מתקדמת. אמנים אלה פועלים וחיים בזירה משותפת ומרכיבית את עולם האמנות החזותית הישראלית. המודעות לשפה אמנותית עכשווית המציינת את האמנים בישראל מתבטאת בפעילות יצירתית רבה. פעילות זו מתרחשת במציאות פוליטית שבה אין לתרבות עדיפות ציבורית. האמנים מהווים למעשה את הכוח המניע, המזין את מעגלי הפעילות התרבותית. התלישות החברתית היחסית שבה נתונים האמנים מתחברת עם תלישות המציינת חברת הגירה המנסחת את ביטוייה הפלסטטיים מראשיתם. מצד אחד לאמנים תפקיד משמעותי בקביעת הקודים החזותיים המפרשים ומביעים סביבה, מצד אחר אין החברה פנויה להתבונן ולהתחשב באמירתם האמנותית והמוסרית.

חמשת האמנים המייצגים את ישראל בבינאלה הנוכחית באנקרה משקפים בקורות חייהם וביצירותיהם את מורכבותה של החברה הישראלית, אלו אמנים שנולדו בישראל או היגרו אליה ממזרח וממערב ועוסקים בבעיות ישראליות. מאיר פיצ'חדזה עלה לישראל מגרוזיה בשנת 1973. בגרוזיה ספג כינוך אמנותי אקדמי קפדן. המפגש עם האמנות המערבית באמצעות ישראל הביאה אותו לעימות עם המורשת האקדמית הגרוזינית שממנה צמח. ג'ניפר בר-לב נולדה בארצות-הברית ועלתה לישראל בשנת 1975. השפה הצורנית המינימליסטית והשפה המושגית שספגה במוקד האמנות המערבית האמריקאית נפגשים בישראל עם המשמעות המזרחית של צורה מופשטת ועם חוסר הביטחון והשבריריות הקיומיים האופייניים למזרח-התיכון. עאסם אבו-שאקרה, ארנון בן דוד ודויד ריב נולדו בישראל המודרנית. עאסם פלשתיני ישראלי, מחזיר אל סביבתו האישית את מצח הצבר שהפך בידי החברה היהודית סמל לדמותה החדשה. שאלת הבעלות הניצבת במרכז הסיכסוך הישראלי-ערבי מעמידה במבחן את החברה היהודית החדשה וחושפת כוחות סותרים הקיימים בתוכה. ארנון בן-דוד ודויד ריב משלבים מציאות ישראלית עם שפה אמנותית, באופן הנוגע ישירות בבסיס השאלות המוסריות והקיומיות המעסיקות את החברה בישראל.